

Fixa en kamin (Husqvarna)

Kaminer har aldrig varit så vanliga i Finland som i Sverige – kanske därför att en stor del av Sverige ligger söder om Finlands sydkust. Men i vårt hus i Medåker, Arboga finns det två kaminer och vi har lärt oss att kaminer är väldigt bra värmekällor även om de inte magasinerar värme nästan alls. De värmer upp luften mycket snabbt. Då man eldar i kakelugn så tar det nästan ett halvt dygn innan man får upp värmen. Fast då hålls den lika länge varm också.

På Blocket.se finns en hel del riktigt förmånliga kaminer till salu. Priserna kan vara under 1000 kronor. Det är förstås inte renoverade kaminer. Även om gjutjärnsskalet är alldeles helt så kan murningen av eldfast tegel innanför vara i dåligt skick. Jag köpte två kaminer: Husqvarna 150 och 155. De är emaljerade och ganska lika den Ankarsrum Viking 86 som vi har i Medåker som huvudvärmekälla för nedre våningen. Men luckan på Husqvarna går uppåt medan den på Viking går nedåt och det samlas lätt en massa skräp på luckan då man fyller på ved.

Husqvarna 150 är äldre än 155 och har ingen kokplatta med lock som 155. Det finns dessutom numrorna 151, 153 och 157 som är likadana som 155 men av olika storlek. Litet data:

Modell		150		151
153	155	157		
Värmekapacitet	200	70		140
250	350	kubikmeter		
Vedutrymme		21	6	11
	16	21 liter		
Vikt		100		40
60	75	95 kg		
Höjd		74		58
68	68	74 cm		
Bredd x djup	43×23	22×19	27×23	38×23
43×23 cm				

Rökrörets diameter är 113 mm för alla även om Husqvarnas katalog från 1943 anger att 150 har 127 mm diameter. Åtminstone vårt exemplar av 150 har 113 mm.

Som synes så är 151 ganska liten. Till och med de största modellerna är relativt små om man är van vid kakelugnar men värmer bra. Skillnaden är närmast i magasinerandet men man måste betänka att en kakelugn väger tusentals kilo.

Det eldfasta teglet innanför gjutjärnsskalet är absolut nödvändigt. Annars spricker gjutjärnet vid eldning. Ofta är teglet sprucket men det har ingen större betydelse. Man bara smetar på lerbruk innanför och pressar så mycket man kan in i sprickorna. Använd ABSOLUT INTE CEMENT ! Den är för hård och spricker vid eldning.

Men om tegelbitarna fallit bort så måste teglen förnyas. En kamin borde transporteras i stående läge för att minska riskerna för att teglet faller bort. Och har det fallit bort så är det näst intill omöjligt att mura tillbaka det på plats för det blir närmast grus.

Så här kan bakväggen se ut. Det har varit två hela tegel och ett par bitar ovanför bredvid rökutgången. Det såg ganska helt ut förrän man började röra vid det. Men sidorna var redan nedfallna så allt måste förnyas.

Så gäller det att hitta eldfasta tegel av rätt storlek. Det bör vara 25 mm tjockt och då finns det 15×30 cm och 23×11,5 cm. Två 15×30 cm passar bra för bakväggen och till sidorna behövs sju 21×11,5 cm (ett måste klyvas) för 155:an. Men det är värre för 150 (och 157) där bakväggens tegel bör ha bredden 34 cm. Det betyder en 4 cm smal remsa så jag beslöt att inte byta bakväggen alls på 150:an. Med försiktigt lirande kunde sidoväggarnas tegel bytas utan att bakväggen skadades. Jag skall sätta på ett lager lerbruk och hoppas på det bästa.

Längst nere finns det två sneda tegel som vanligen är spruckna också men som knappast behöver bytas. Kall luft strömmar in nedifrån och kyler nedre delen ganska bra så lerbruk torde fungera utanpå sprickorna.

Kaminerna är byggda av fyra gjutna sidor som hålls ihop av botten och topplock. Dessa är fastskruvade med fyra skruvar och det första man bör göra är att få bort dessa. Vanligen är de helt fastrostade men med en gassvets kan man värma upp muttrarna tills de bli vitglödande och då skruvar man bort dem. Men man får värma bara en kort stund. Om gjutjärnet får för stor värmeskillnad mellan olika delar av skivan så spricker den. Muttern blir vitglödande ganska fort men svalnar också fort så man måste upprepa värmandet flera gånger. Det är bra för rosten tycker inte om värmeväxlingar och lossnar efter ett tag. Använd hårda handskar (inte det mjuka skräpet) och tång.

Då man lyft bort takplattan kan det vara bra med en skruvtving eller liknande som håller ihop skalet medan man arbetar.

Både 150 och 155 skall ha 21 cm långa sidotegel så 23×11,5 måste kapas. Det går bäst med en vinkelslip och diamantklinga. Vinkelslipen får gärna vara av modell större för det är tungt arbete. Man skär en skåra runt om stenen och så knackar man försiktigt med hammare vid skåran (helst en murarhammare med flat och rak hacka). Stenen bör hållas i handen – inte på hårt underlag. Då man knackat en stund runt stenen vid skåran så börjar ljudet ändras och bli dovare och sedan spricker stenen snyggt vid skåran (för det mesta).

Det finns små hakar på skalet som man måste såga hack för i

teglén. Sidoteglen bör sitta riktigt tätt intill skalet – då passar två 15 cm tegel precis i bakväggen. Sidoteglen radas in först och sedan bakväggen som hålls på plats av rökutgången som är fastskruvad med två bultar.

Här är sidoteglen inradade (uppifrån). Det översta måste klyvas. Då 150 inte har kokplatta bör det finnas tegel också i locket. Två 15×30 cm kapas till 21 cm och anpassas till locket.

Där teglen ligger finns en förhöjning i locket så teglen kan inte vara bredare. Mitten är den hetaste delen men sidorna kan täckas med lerbruk. Den ursprungliga tegelsatsen hade säkert ett enda tegel i locket som låg på fyra små hyllor i väggarna men tegelsatsen kostar över 2000 kronor (ca. 250 euro) medan dessa tegel kostade 15 kronor/st. (15×30 cm) och 3 euro/st (23×11,5 cm). I stället satte jag in ett flatjärn snett under locket som håller upp teglen tills lerbruket har torkat. Hålen för skruvarna bör vara stora och avlånga för järnet utvidgas ordentligt vid eldning.

På framväggen mellan luckorna bör också finnas ett tegel. Ett 15×30 cm är litet för kort men med två remsor på var sida fasthållna av lerbruk så blir det hyfsad isolering. Det här teglet ligger på en hylla och hålls på plats av en stålvinkel som är fastskruvad uppifrån. Den var borttappad så jag fick tillverka en ny.

Sedan läggs stenarna utanpå snedjärnet och de fyra små hållarna och locket skruvas på. Nu svänger jag bultarna så att muttrarna kommer uppåt. Det är inte så vackert men mycket lättare att skruva bort.

Ännu skall bara luckor och spjäll sättas fast men först skall kaminen förses med lerbruk innanför. Tanken är att försiktigt svänga den upp och ned och sätta lerbruk kring locket och försiktigt svänga den rätt och sätt lerbruk kring nedre delen. sedan bör den helst inte flyttas utan bara sätta fast i rökröret och eldas efter nån vecka då lerbruket torkat.

Och eldas försiktigt för sprängeldning leder bara till att den spricker.